

Naša skupna kulturna dediščina

Špela Spanžel

Ministrstvo za kulturo,
Direktorat za kulturno dediščino

Mednarodni
pravni
instrumenti,
evropski
kulturni
programi in
akcije

- UNESCO 1972 Konvencija o varstvu svetovne kulturne in naravne dediščine
- UNESCO 2003 Konvencija o varovanju nesnovne kulturne dediščine
- Kulturne poti Sveta Evrope
- Znak evropske dediščine

Seznam svetovne dediščine

1154
Properties

43
Transboundary

3
Delisted

52
In Danger

897
Cultural

218
Natural

39
Mixed

167
States Parties

Slovenija:

Kulturna dediščina (3)

Prazgodovinska kolišča okoli Alp (2011)

Dediščina živega srebra. Almadén in Idrija (2012)

Dela Jožeta Plečnika v Ljubljani – Urbano oblikovanje po meri človeka (2021)

Naravna dediščina (2)

Škocjanske jame (1986)

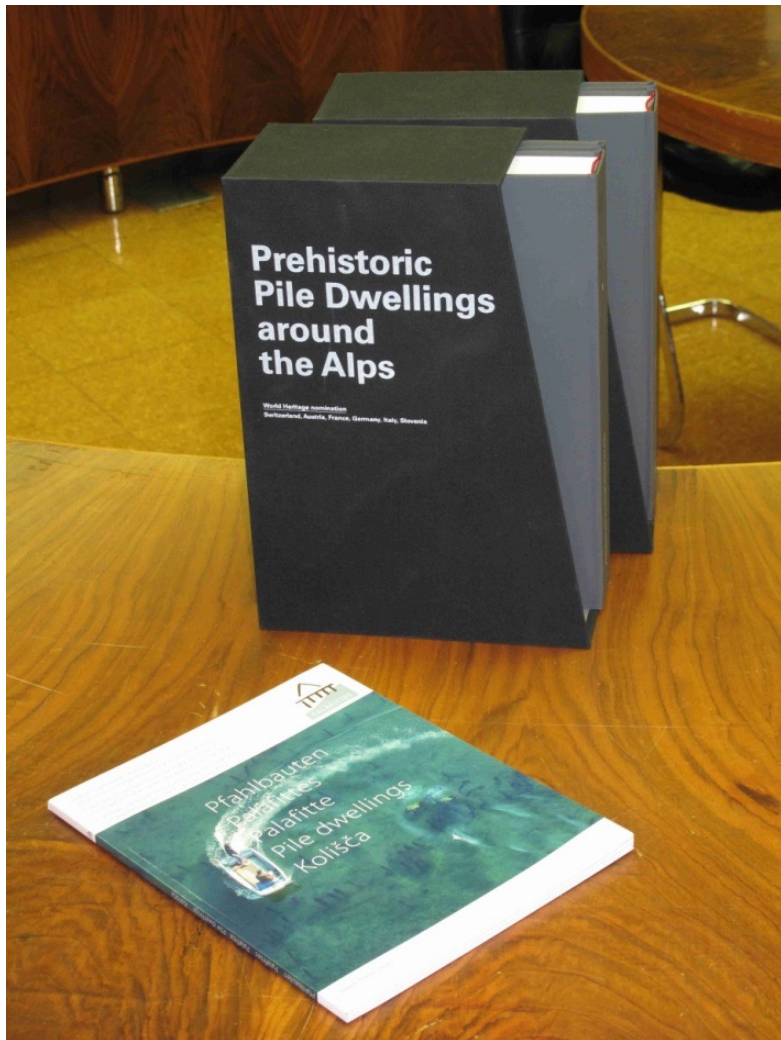
Starodavni in prvinski bukovi gozdovi Karpatov in drugih evropskih regij (2007,2011,2017,2021)

<https://whc.unesco.org/en/list/>

The Next

50

World Heritage as a source of resilience,
humanity and innovation

Prazgodovinska kolišča okoli Alp.
Kolišča na Igu na Ljubljanskem
Barju - vpisana na Seznam
svetovne dediščine 2011 (Avstrija,
Francija, Italija, Nemčija, Slovenija,
Švica)

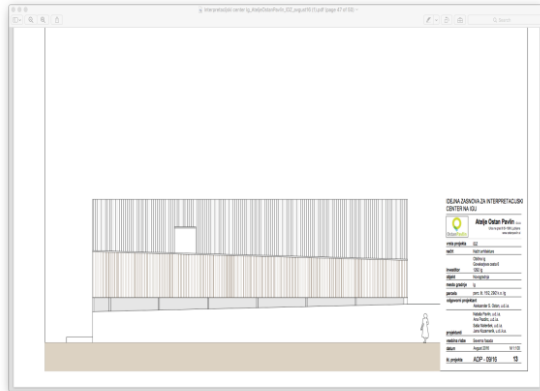
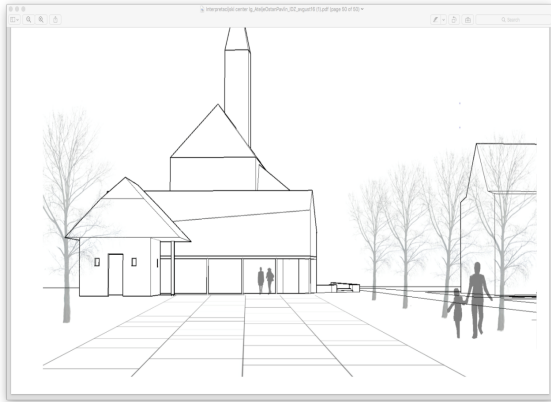
<https://www.palafittes.org/>

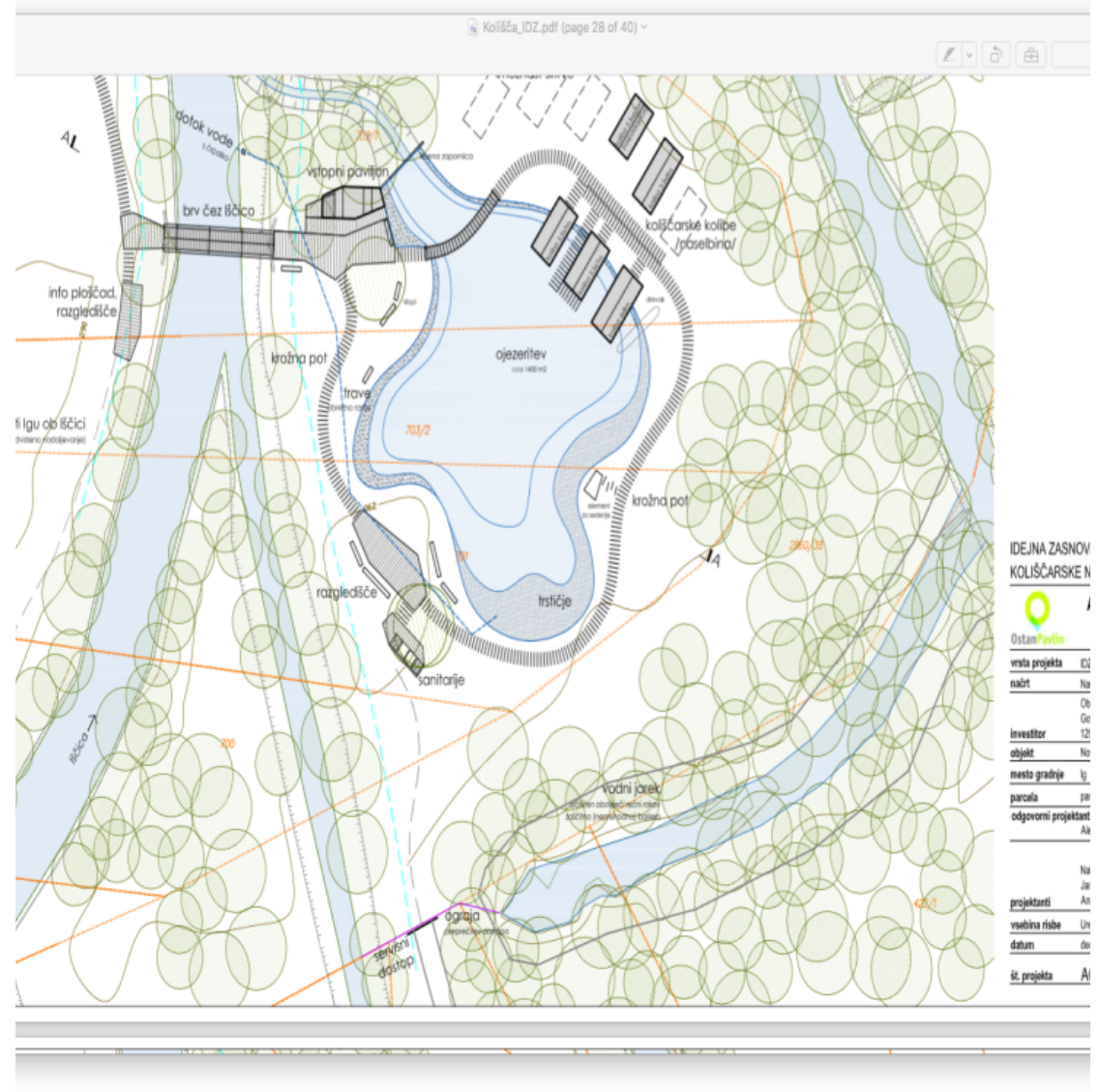
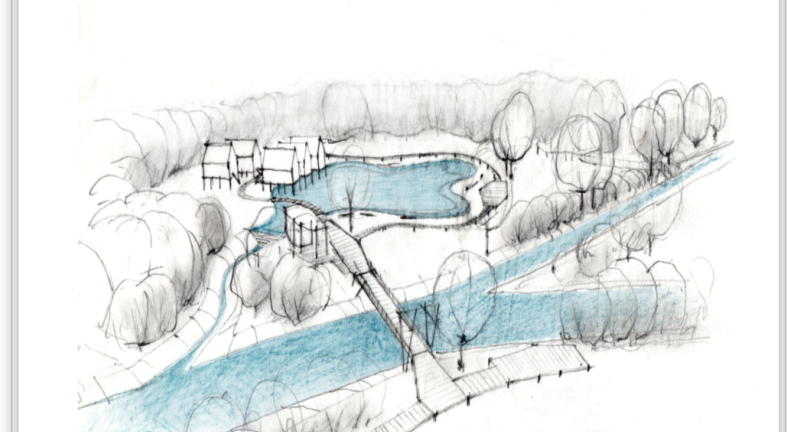

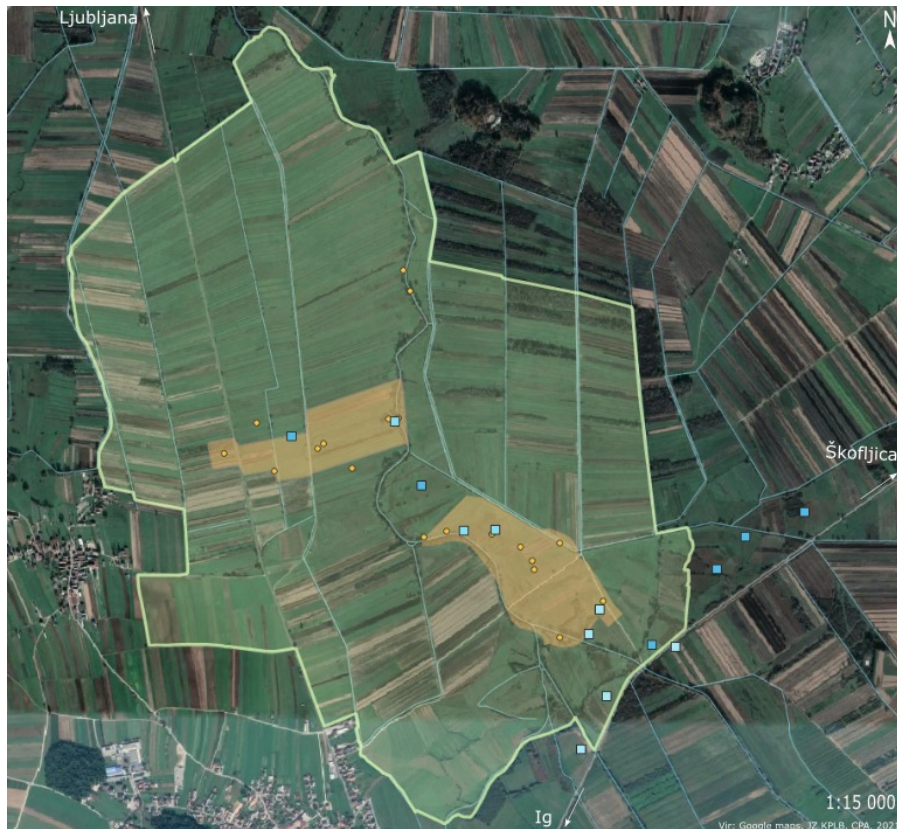
United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

- **Prehistoric Pile Dwellings
around the Alps**
- **Ig Pile Dwellings
on Ljubljansko barje in Slovenia**
- inscribed on the World Heritage
List in 2011

Upravljanje: medresorske politike (MK, MOP)

Dejavniki vpliva na stanje ohranjenosti območja:
podnebna kriza

<https://www.ljubljanskobarje.si/>

Dediščina živega srebra. Almadén in Idrija (Slovenija, Španija) vpisana na Seznam svetovne dediščine 2012

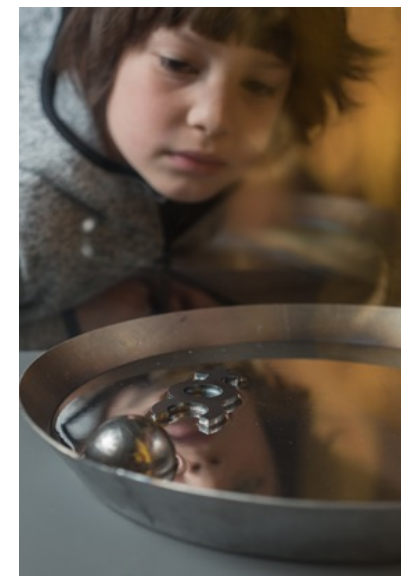
United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

• **Heritage of Mercury.**
• **Almadén and Idrija**
• inscribed on the World
• Heritage List in 2012
•

- Center za upravljanje z dediščino živega srebra Idrija
<http://www.cudhg-idrija.si/>
- Mestni muzej Idrija
<https://www.muzej-idrija-cerkno.si/>
- Občina Idrija
<https://www.idrija.si/>

unesco

250. obletnica izgradnje
Idrijskih klavž - vodnih
pregrad (1772)
Praznujemo v sodelovanju
z Unescom

unesco

Območje svetovne dediščine

unesco

150. obletnica rojstva arhitekta Jožeta Plečnika (1872)

Praznujemo v sodelovanju z Unescom

DELA JOŽETA PLEČNIKA V LJUBLJANI – URBANO OBLIKOVANJE PO MERI ČLOVEKA

unesco
World Heritage Convention

CONVENTION CONCERNING THE PROTECTION OF THE WORLD CULTURAL AND NATURAL HERITAGE

The World Heritage Committee has inscribed

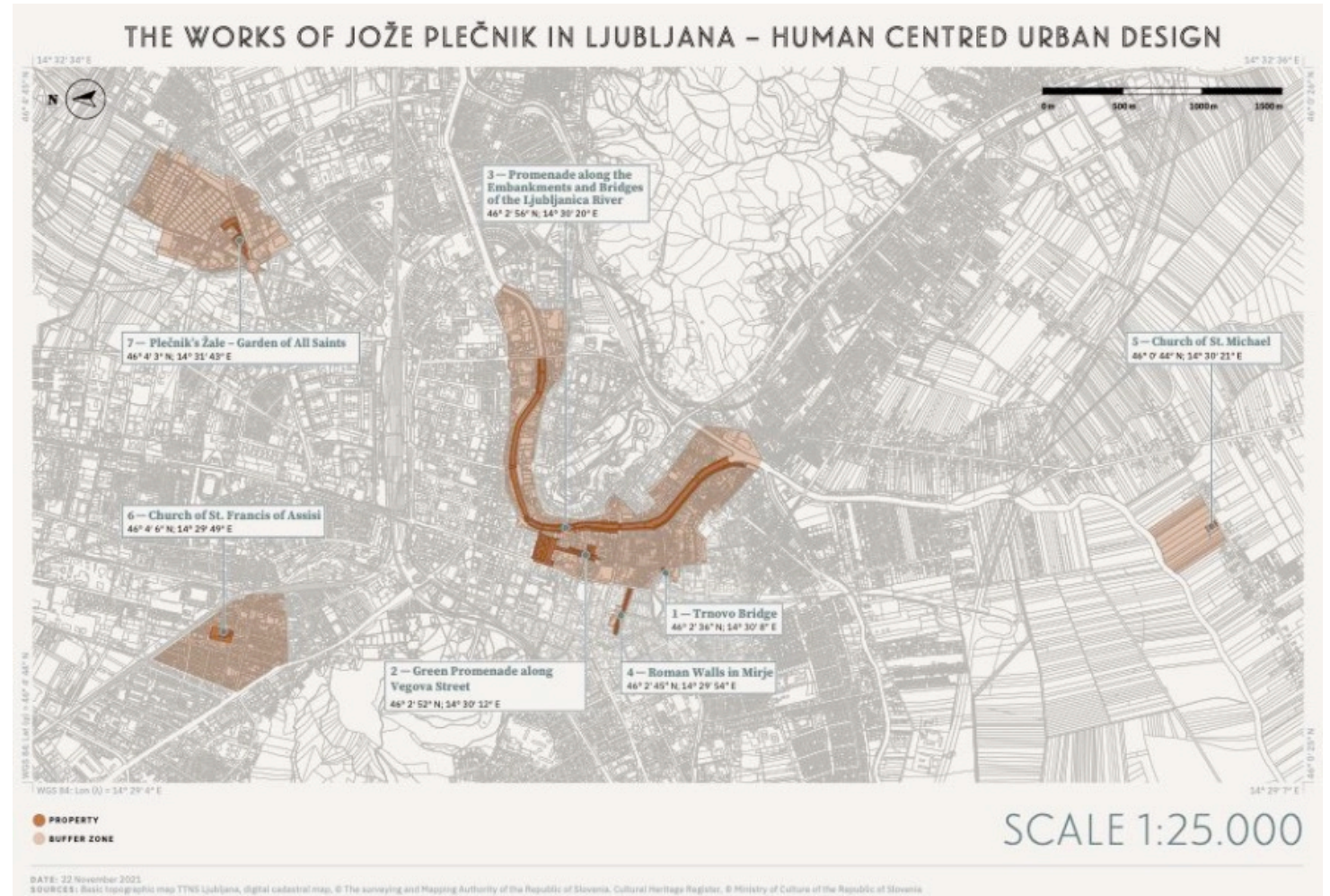
The works of Jože Plečnik in Ljubljana – Human Centred Urban Design

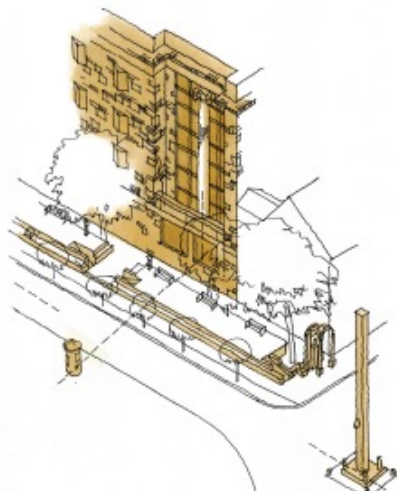
on the World Heritage List

Inscription on this List confirms the outstanding universal value of a cultural or natural property which requires protection for the benefit of all humanity

DATE OF INSCRIPTION
31 July 2021

Andrey Anzoulay
DIRECTOR-GENERAL OF UNESCO

DELA JOŽETA PLEČNIKA V LJUBLJANI SO BILA 31. JULIJA 2021 VPISANA NA SEZNAM SVETOVNE KULTURNE IN NARAVNE DEDIŠČINE. Odbor za svetovno dediščino je na svojem 44. zasedanju sledil mnenju Mednarodnega sveta za spomenike in spomeniška območja ICOMOS ter soglasno sprejel odločitev, ki Plečnikovo Ljubljano uvršča med *dediščino vsega človeštva*. Plečnikovo Ljubljano je prepoznal kot izjemen primer oblikovanja *urbanega prostora po meri človeka*, v skladu z globoko humano vizijo arhitekta, ki je med obema svetovnima vojnama preoblikoval nekdanje provincialno mesto cesarstva v simbolno narodno prestolnico.

Odbor je pritrdil predlagani argumentaciji izbora *javnih prostorov* (mestnih trgov, parkov, ulic, promenad, nabrežij in mostov reke Ljubljanice) in *javnih ustanov* (nacionalna knjižnica, tržnice, pokopališki kompleks in dve cerkvi), ki so občuteno integrirani v obstoječe urbane, kulturne in naravne kontekste, *sledijo potrebam prebivalcev in ustvarjajo novo identiteto mesta*. Z vpisom je bila potrjena sistematična skrb za Plečnikovo dediščino s strani pristojnih institucij, lastnikov in skupnosti, priporočila odbora glede presoje vplivov sodobnih posegov v spomeniško območje pa bodo vodilo za varovanje in upravljanje svetovne dediščine v prihodnje.

IZJEMNA UNIVERZALNA VREDNOST

Arhitekt Jože Plečnik (1872–1957) je urbanistično podobo Ljubljane zasnoval med obema svetovnima vojnama. Po razpadu avstro-ogrskega imperija je v želji po oblikovanju neodvisnih nacionalnih držav v srednji in jugovzhodni Evropi zaživela vrsta državotvornih in mestotvornih projektov. V novih družbenih kontekstih so pod vplivom modernizma uvajali nove urbanistične in arhitekturne pristope. Sočasno z modernističnimi tokovi, a na drugačnih arhitekturnih izhodiščih, je potekala preobrazba Ljubljane iz provincialnega mesta nekdanjega cesarstva v narodno prestolnico.

»Plečnikova Ljubljana« temelji na arhitekturnem dialogu med novimi posegi in starim mestnim jedrom. Na podlagi zgrajene mestne krajine in naravnih danosti je arhitekt zasnoval dve urbani osi, kopensko in vodno. Povezujejo ju prečne osi, ki sooblikujejo urbanistično mrežo mesta. Zgodovinsko jedro mesta je prek vitalnih točk v urbanih in ruralnih predmestjih povezano v širšo prostorsko mrežo. Mestno jedro je Plečnik na novo interpretiral ter ustvaril niz javnih prostorov (trgi, parki, ulice, promenade, mostovi) in stavb (knjižnica, cerkve, tržnice, pogrebni kompleks).

Spomeniško območje je izjemen primer urbane preнове v kontekstu obstoječih stavb in prostorov, prilagojene potrebam prebivalcev mesta. Plečnik je ustvaril drugačen tip urbanega prostora in arhitekture, ki ni omejen na določeno uporabo, temveč povezuje funkcije in pomene ter ustvarja novo identiteto prostora. Inovativno je povzel, preoblikoval in nadgradil elemente, tipe in prostore klasične arhitekture.

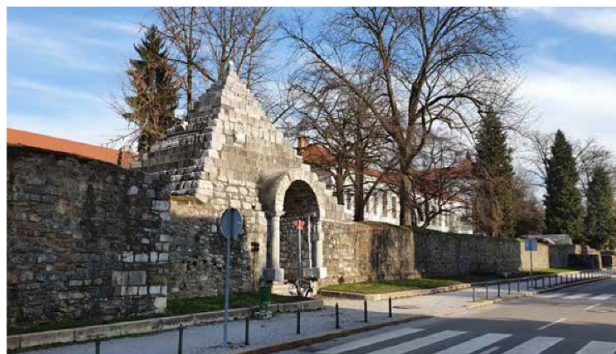
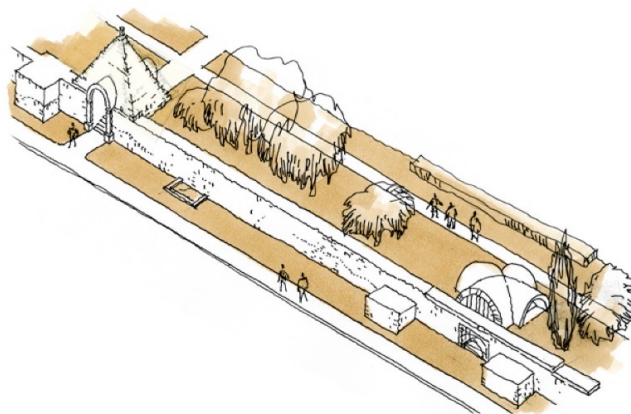
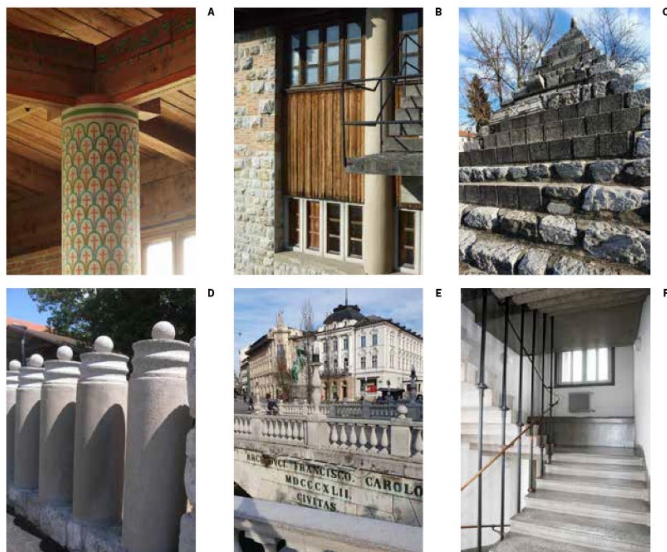

FIGURE 14: Various levels of the Roman Walls in Mirje serve to illustrate the time lag between the past and the present.

KRITERIJ

Kriterij (iv): izjemen primer tipa stavbe, arhitekturne ali tehnološke celote ali krajine, ki ilustrira pomembno stopnjo v človeški zgodovini.

Javni prostor Ljubljane, ki ga je arhitekt Plečnik oblikoval v kratkem obdobju med obema svetovnjima vojnama, je primer razvojnega prenovljenega urbanega prostora. Plečnikova ureditev je zasnovana v sozvočju s kontekstom prostora in naravnih danosti. Mesto ni grajeno na novo, temveč nadgrajeno z večjimi in manjšimi intervencijami. Nove zasnove, ki upoštevajo izkustvo posameznika s prostorom, vabijo k dialogu in identifikaciji z mestom. Nastali tip urbanega prostora ni zamejen z določeno rabo, temveč se v njem prepletajo različne funkcije in celoti dajejo nove pomene. Uporabljene inovativne rešitve z ekonomično rabo gradiv in spoštljivim odnosom do prostora dokazujejo etičen odnos do okolja, ki je aktualen tudi danes.

Atributi Plečnikovih urbanih intervencij so (1) odkrivanje konteksta mesta (2) oblikovanje mesta po meri človeka, (3) raznolikost pomenov in funkcij ter (4) ekonomičnost posegov.

Attribute by component

TABLE 5: The scheme of economy of the interventions by component.

	1. LAND AXIS Trnovo Bridge Vegova Street National and University Library Congress Square with Zvezda Park	2. ROMAN WALLS IN MIRJE	3. WATER AXIS Trnovo Quay Cobblers' Bridge The Three Bridges Plečnik's Market Sluice Gate	4. CHURCH OF ST. MICHAEL	5. CHURCH OF ST. FRANCIS OF ASSISI	6. PLEČNIK'S ŽALE – GARDEN OF ALL SAINTS
existing	+	+	+	+	+	+
rehabilitated	+	+	+	+	+	+
newly constructed	+	+	+	+	+	+
restored	+	+	+	+	+	+
demolished	+	+	+	+	+	+

with the art of Northern Europe. Modernisation of the town was accelerated by the earthquake of 1895 and the historic circumstances after World War I, when numerous new buildings were built in the historicist and secessionist styles. The various developmental layers of the town belong to different periods of civilisation, which today are recognised as culturally significant.

The creative dialogue with the context of the town is effected through various approaches. The plan of the Classical town is part of the modern town, with spatial interpretations that are created by transforming the archaeological remains and by adding new architectural elements and greenery. Links to the medieval development were created through architectonic reminiscences in multiple locations. The synthesis of the medieval and Baroque space is formed through new connections and the opening of vedutas, in which the older architectures and monuments are emphasised. The open public spaces and the variations in their architectural types encapsulate the classic architectures of the Mediterranean cultural space.

5.E

PROPERTY MANAGEMENT PLAN OR OTHER MANAGEMENT SYSTEM

REPUBLIC OF SLOVENIA – MINISTRY OF CULTURE

STEERING BODY
(representatives of funders)

JOINT MANAGER – MAO
Coordination of stakeholders, responsible bodies and institutions on national level, data collection and analysis, reporting, soft content management and coordination between different stakeholders, development of common presentation, promotion and visitor's information concept, etc., cooperation on international level

MANAGEMENT BODY
(representatives of owners and managers of individual components, and other responsible bodies)

PHYSICAL SUBSTANCE

Expert advice and guidance for the renovation and maintenance of property's integrity
IPCHS

- 1 – Green Promenade (MOL City Administration)
- 1 – Green Promenade (National and University Library)
- 2 – Roman Walls in Mirje (MGML, UL)
- 3 – Ljubljana Embankments (MOL City Administration)
- 3 – Ljubljana Embankments (JP LPT, Public Company Ltd.)
- 3 – Ljubljana Embankments (HIDROTEHNIK JSC)
- 4 – Church of St. Michael (Barje parish)
- 5 – Church of St. Francis of Assisi (St. Francis of Assisi parish)
- 6 – Plečnik's Žale – Garden of All Saints (Žale, Public Company Ltd.)

SOFT CONTENTS

a. research, presentation, issuing of publications, professional conferences, meetings, etc.
b. promotion, visitor programmes, cooperation with tourist organisations in designing new products, souvenirs, etc.
c. assistance in obtaining financing, assistance in applications for obtaining financing, etc.

IPCHS

MAO

MGML

Ljubljana Tourism

Universities

MANAGEMENT OF INDIVIDUAL COMPONENTS:

- a. renovations, scheduling of undertakings, provision of funds, etc.
- b. accessibility management: opening times, monitoring of visitor numbers, etc.

Online Capacity Building Course for
Heritage Impact Assessment in Slovenia

29 NOV - 1 DEC 2021

Reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva:

Škofjeloški pasijon

Obhodi kurentov

Klekljanje čipk v Sloveniji

Veščine, znanje in tehnike suhozidne gradnje

- Ljudje in dediščina
- Ljudje za ljudi
- Dediščina skupnosti

unesco
Intangible Cultural Heritage

Nesnovna kulturna dediščina

- Nosilci - posamezniki, skupine in skupnosti
- Nepremična in premična dediščina, krajina
 - Prenos in izobraževanje – živa dediščina
- Nacionalno in mednarodno sodelovanje in povezovanje med sektorji
 - Družben pomen, sodobni izrazi

<https://www.gov.si teme/nesnovna-dediscina/> <http://www.nesnovnadediscina.si/en>

<https://www.gov.si/novice/2022-04-05-babistvo-nominirano-za-vpis-na-unescov-seznam-nesnovne-kulturne-dediscine/>

Teaching and Learning with Living Heritage A Resource Kit for Teachers

Based on the Lessons Learnt from a Joint UNESCO-EU Pilot Project

- Tradicije rej lipicancev (Avstrija, BiH, Hrvaška, Italija, Madžarska, Romunija, Slovaška in Slovenija) in
- Čebelarstvo v Sloveniji: način življenja

<https://ich.unesco.org/en/files-2022-under-process-01172>

<https://ich.unesco.org/en/resources-for-teachers-01180>

MAY 2021

Living Heritage in the face of COVID-19

Kulturne poti Sveta Evrope

Kriteriji za pridobitev certifikata:

- **evropska tema**
- **različna področja aktivnosti**
 - raziskave in razvoj
 - evropska zgodovina, dediščina in kultura, vrednote | narativna funkcija, teme s simbolnim pomenom
 - evropsko državljanstvo | izobraževalne in kulturne menjave mladih
 - sodobne kulturne in umetniške prakse
 - kulturni turizem in trajnostni razvoj
- **evropska mreža**

THE COUNCIL OF EUROPE
CULTURAL ROUTES

LES ITINÉRAIRES CULTURELS
DU CONSEIL DE L'EUROPE

Kulturne poti so kreativni prostori za doživljanje preteklosti in sodobnih oblik življenja za oblikovanje dediščine prihodnosti.

THE CULTURAL ROUTES OF THE COUNCIL OF EUROPE

<https://www.coe.int/en/web/cultural-routes/>

- promotion & understanding of EUROPEAN HERITAGE & CULTURAL IDENTITY
- enhancement of DEMOCRATIC CULTURAL EXCHANGES & CULTURAL TOURISM
- support to SUSTAINABLE LOCAL DEVELOPMENT

Cultural route
of the Council of Europe
Itinéraire culturel
du Conseil de l'Europe

64

countries crossed

45

certified
Cultural Routes

>3000

network members

35 member States - Enlarged Partial Agreement on Cultural Routes

Cultural Routes of the Council of Europe with network members in the Country

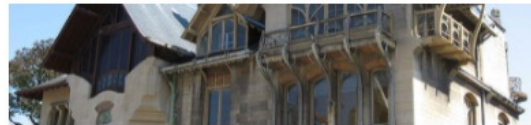
Saint Martin of Tours Route
2005

European Cemeteries Route
2010

Routes of the Olive Tree
2005

Réseau Art Nouveau Network
2014

Iter Vitis Route
2009

Impressionisms Routes
2018

Znak evropske dediščine

se dodeli krajem, predmetom ali dogodkom, ki imajo simbolično zgodovinsko vrednost za proces evropskega združevanja ali so nosilci evropskih vrednot.

Namen znaka je prispevati h krepitvi pripadnosti skupnemu kulturnemu območju, k spodbujanju medkulturnega dialoga in vzajemnega razumevanja ter povečanju prepoznavnosti skupne kulturne dediščine.

Spomeniška območja vključujejo spomenike, naravne znamenitosti, podvodne in arheološke spomenike, industrijska ali urbana območja, kulturne krajine, javne spomenike, kulturne dobrine in predmete ter registrirano nesnovno dediščino, povezano z določenim krajem, vključno s sodobno dediščino.

Prešernova Zdravljica – Narodna in univerzitetna knjižnica (2020), Cerkev Sv. Duha na Javorci (2017) in Partizanska bolnica Franja (2015).

European Heritage Label sites

1 Krapina Neanderthal Site, Croatia

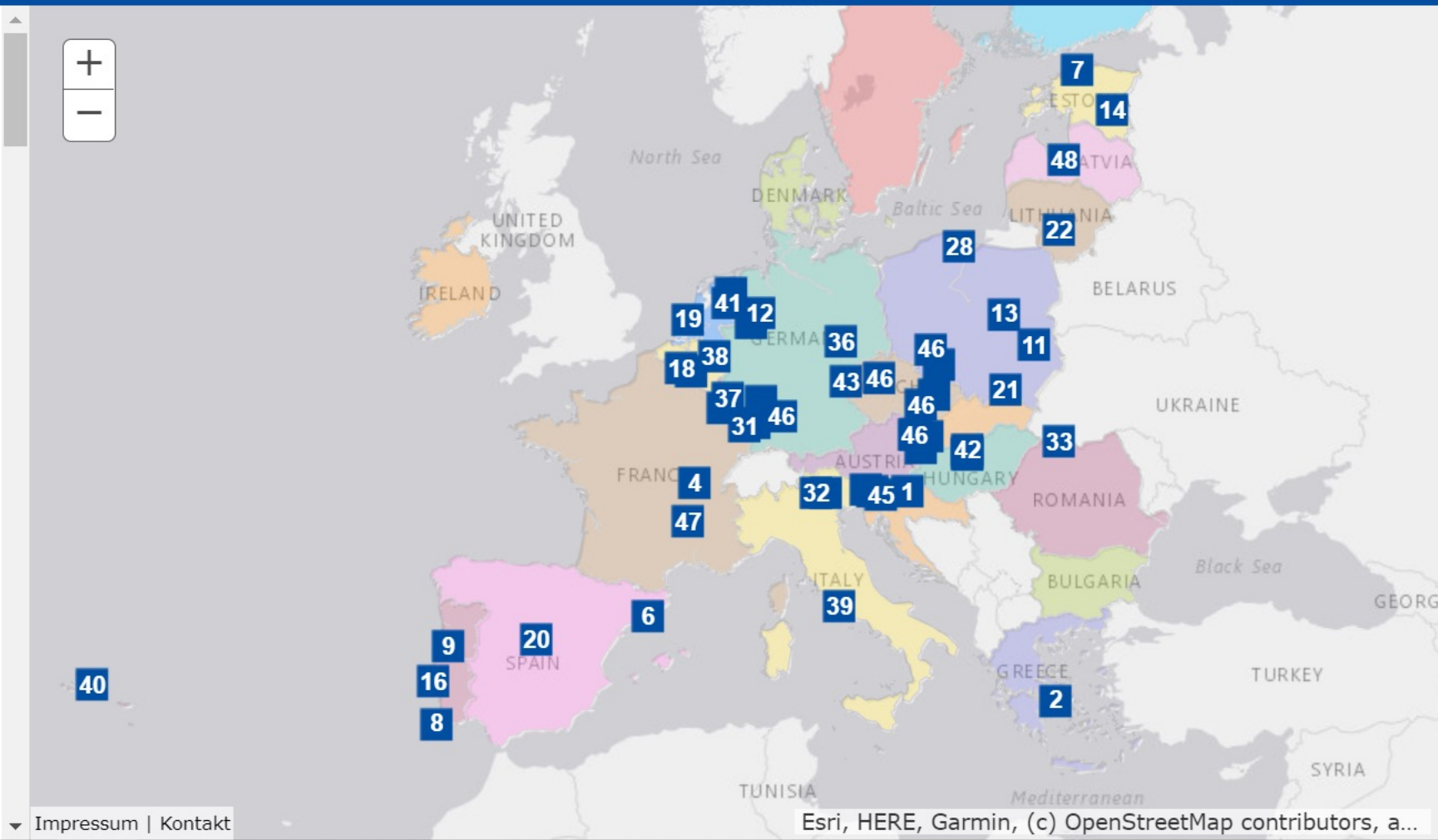
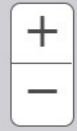
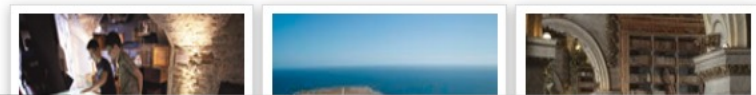
2 The Heart of Ancient Athens, Greece

3 Archaeologica Park Carnuntum, Austria

4 Abbey of Cluny, France

5 Olomouc Premyslid Castle and Archdiocesan

6 Archive of the Crown of Aragon, Barcelona,

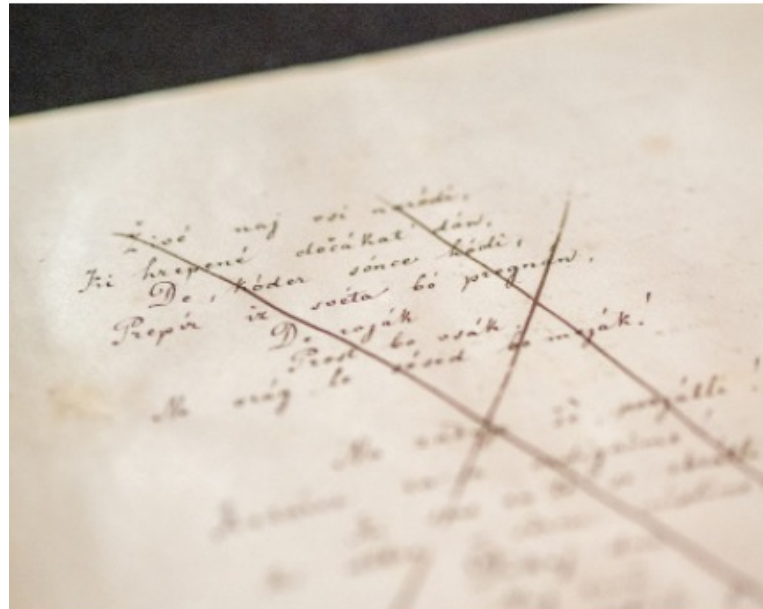

<https://culture.ec.europa.eu/cultural-heritage/initiatives-and-success-stories/european-heritage-label-sites>

35 Javorca Church (Tolmin, Slovenia)

5 Zdravljica - the Message of the European Spring of Nations (Slovenia)

24 Franja Partisan Hospital, Slovenia

Za navdih...

- majhna šolska lopa kot neizbrisen del zgodovine šole in njene identitete

- pričevanja in spomini, prenos na naslednje generacije, preteklost kot zgled in vodilo za prihodnost

<https://zapisi-spomina.dobra-pot.si/>

ZAPIŠITE SPOMINE

evanja naših dedkov, babic in dru
ejših so dragocena. Poskrbite, da
o v pozabo. Vsakogaršnja zgodb
zaklad - **zapišite jo!**

spela.spanzel@gov.si

